

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Uitwerking motie Wanneer hijsen we de Blauwe Vlag in de haven van de Prinsentuin
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	2026-135246
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Projectbureau
Contact	14 058, S. Mulder
Bijlagen	2
Datum	9 juni 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

Aanleiding

Op 28 mei 2025 is het ontwikkelkader Prinsentuin vastgesteld en zijn er 6 moties door uw raad aangenomen.

Eén van de moties betreft 'Wanneer hijsen we de Blauwe Vlag in de haven van de Prinsentuin'. In deze motie is gevraagd om drie specifieke acties:

- 1) Te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de Blauwe Vlag te ontvangen;
- 2) Te inventariseren wat er nodig is om aan dit keurmerk te voldoen;
- 3) De raad hierover eind 2025 te informeren, inclusief de daarmee gemoeide kosten.

In dit document wordt beschreven op welke wijze het college uitvoering heeft gegeven aan de betreffende motie.

In reactie op de motie is onder andere gekeken naar de eisen van de Blauwe Vlag en aan welke eisen de Prinsentuin zou moeten voldoen om in aanmerking te komen voor het keurmerk. Deze eisen zijn op kosten gezet en voorzien van een advies.

Wat is de Blauwe Vlag

De Blauwe Vlag is een internationaal erkend keurmerk dat wordt toegekend aan stranden en jachthavens die aantoonbaar voldoen aan hoge eisen op het gebied van milieu en duurzaamheid, veiligheid, waterkwaliteit en voorzieningen.

Een jachthaven heeft vaste ligplaatsen voor boten, vaak in gebruik door vaste ligplaatshouders met daarnaast in veel gevallen ook nog passantenplaatsen. Een passantenhaven, zoals in de Prinsentuin is een haven speciaal bedoeld voor tijdelijke bezoekers, die er kort verblijven (bijvoorbeeld één of enkele nachten).

Het keurmerk bestaat sinds 1987 en is ontstaan op initiatief van de Foundation for Environmental Education (FEE), een internationale organisatie die zich richt

op milieueducatie en duurzame ontwikkeling. In Nederland wordt het programma uitgevoerd door Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit (KMKV), in samenwerking met onder andere de ANWB en HISWA-RECRON.

Jaarlijks doen in Nederland circa 144 jachthavens mee aan het programma, naast stranden (50) en binnenstranden (7). Wereldwijd zijn er meer dan 5000 jachthavens en stranden die in ruim 50 landen de Blauwe Vlag voeren. De Blauwe Vlag is geen statisch label, maar een jaarlijks toe te kennen onderscheiding. Dat betekent dat deelnemende havens ieder jaar opnieuw moeten aantonen dat zij aan alle verplichte criteria voldoen. De vlag fungeert daarmee als een zichtbaar kwaliteits- en duurzaamheidskeurmerk voor bezoekers, watersporters en toeristen. Het voeren van de Blauwe Vlag staat niet alleen symbool voor een goede basiskwaliteit, maar ook voor een actieve ambitie op het gebied van milieuzorg, gastvrijheid en veiligheid. Veel gemeenten en havenbeheerders gebruiken het keurmerk als instrument om structureel te werken aan kwaliteitsverbetering.

Om een Blauwe Vlag in een jachthaven te mogen hijsen moet de jachthaven aan diverse criteria voldoen zoals:

- Water en kades zijn schoon (vrij van zichtbaar afval en verontreiniging, en aantoonbaar goed onderhouden);
- Goede hygiënische sanitaire voorzieningen zijn in voldoende mate aanwezig (schoon, goed onderhouden, goed functionerend en afgestemd op het gebruik);
- Er is een gescheiden afvalinzamelingssysteem, bij voorkeur ook voor bilgewater en afvalwater;
- Lozen van (zwart)afvalwater van boten en havenvoorzieningen in het water van de haven is verboden;
- Reddings- en blusmaterialen zijn aanwezig;
- Er is een havenreglement met gedragscodes voor de bezoekers;
- Er is informatie over hoe om te gaan met natuur en milieu beschikbaar.

De volledige lijst met criteria voor de Blauwe Vlag in jachthavens is als bijlage 1 toegevoegd. In dit document staan de verplichte, aanbevolen en optionele criteria.

Passantenhaven Prinsentuin

Een deel van de Blauwe Vlag-criteria sluit in principe aan bij de ambities voor de Passantenhaven Prinsentuin, zoals:

- aandacht voor netheid, veiligheid en duurzaamheid;
- het voorkomen van milieuverontreiniging;
- het verbeteren van informatievoorziening aan bezoekers;
- het stimuleren van milieubewust gedrag;
- de kwaliteit van sanitaire voorzieningen.

De Prinsentuin in Leeuwarden is in de eerste plaats een openbaar stadspark met een passantenhavenfunctie. De ligplaatsen in de Prinsentuin zijn bedoeld voor kortdurend verblijf van recreatievaartuigen (vaak enkele dagen) en maken onderdeel uit van de stedelijke waterstructuur. Er is geen sprake van een traditionele jachthaven met vaste ligplaatsen, uitgebreide technische service en dergelijke.

In beleidsmatige en functionele zin wordt de haven Prinsentuin daarom doorgaans aangeduid als een passantenhaven of aanlegvoorziening binnen de stad, en niet als een volwaardige jachthaven zoals bedoeld bij de Blauwe Vlag.

Eind 2025 is er met betrokkenen van de Blauwe Vlag een ronde door de Prinsentuin gemaakt. Gezamenlijk is geconstateerd dat de Prinsentuin en passantenhaven een andere inrichting heeft dan vele andere jachthavens. Kijkend naar de criteria van de Blauwe Vlag in relatie tot de passantenhaven Prinsentuin dan zijn er een aantal criteria waar we al aan voldoen, criteria waar we nog niet aan voldoen en criteria die niet goed passen bij de passantenhaven en het historische karakter van de Prinsentuin.

Verplichte criteria in relatie tot de Passantenhaven Prinsentuin

Diverse verplichte criteria hebben betrekking op Milieueducatie en -informatie. Het gaat bijvoorbeeld over milieu-informatie over nabijgelegen gebieden, op te hangen milieuvriendelijke gedragscodes, informatie over de Blauwe Vlag en het aanbieden van milieu educatieve activiteiten. Dit kan, indien gewenst, worden opgepakt zodat we op termijn volledig aan deze criteria kunnen voldoen.

Ook zijn er een aantal verplichte criteria vanuit het thema Milieumanagement. Denk hierbij aan het maken van een duurzaamheidsprogramma- en actieplan voor de haven, opslag van milieugevaarlijke afvalstoffen, afval en recycle voorzieningen, leegpompen van vuilwatertanks, schone sanitaire voorzieningen, etcetera. We voldoen al aan een aantal criteria en er kan, indien gewenst, actie worden gezet op criteria waar we nog niet aan voldoen. Maar er zijn ook criteria die minder passen bij de huidige inrichting en gebruik van het park. Het is bijvoorbeeld niet passend om in de Passantenhaven Prinsentuin aparte containers voor opslag van milieugevaarlijke afvalstoffen (verf, oplosmiddelen, antifoulings, etc) te plaatsen. Dat is echter wel een verplichting vanuit de Blauwe Vlag.

Onder het thema Veiligheid en diensten vallen verplichte criteria zoals EHBO-, reddings- en brandblusuitrusting. Daarnaast moet de haven over onder andere een bedrijfsnoodplan beschikken, moeten er veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van ongevallen duidelijk zichtbaar zijn voor bezoekers in een havenreglement en bij de aanlegplaatsen elektriciteit en water aanwezig zijn. Meerdere verplichte criteria kunnen, indien gewenst, worden opgepakt en uitgevoerd. Er zijn echter ook verplichtingen die minder passen bij de huidige inrichting en gebruik van het park.

De Prinsentuin is primair ingericht als openbaar stadspark met een hoge verblijfs- en cultuurhistorische waarde waar veel verschillende doelgroepen gebruik van maken. Ook vinden er regelmatig kleine evenementen plaats. De tuin is aangelegd in de kenmerkende landschapsstijl van Lucas Pieters Roodbaard, waarbij een natuurlijke, landschappelijke inrichting met slingerende paden, zichtlijnen en groenstructuren centraal staat. Het behoud van deze ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteit vraagt om terughoudendheid bij het toevoegen van zichtbare en functionele voorzieningen.

Ruimtelijke ingrepen die nodig zijn om aan de Blauwe Vlag-criteria te voldoen, moeten ook worden afgewogen tegen:

- het behoud van het groene en historische karakter;
- de ontwerpprincipes en beleving van de Roodbaard-aanleg;
- de belangen van andere parkgebruikers;
- geldende ruimtelijke en erfgoedkaders.

De reddings- als brandblusuitrusting moeten in voldoende aantallen aanwezig zijn, gemakkelijk te herkennen (duidelijk aangegeven) en vanaf alle plekken van de jachthaven gemakkelijk toegankelijk zijn (minder dan 200 meter van iedere boot of aanlegplaats verplicht, de aanbevolen afstand is minder dan 100 meter). In de langgerekte passantenhaven is de EHBO uitrusting op alleen het havenkantoor niet voldoende.

De verplichting voor bijvoorbeeld afvalinzamelpunten op korte loopafstand van de wal, EHBOuitrusting, brandblusuitrusting en reddingsuitrusting (reddingstrappen en reddingsboeien) heeft een duidelijke ruimtelijke en visuele impact. Door de aard en dichtheid van deze voorzieningen kan dit leiden tot een aantasting van de landschappelijke kwaliteit en het historische karakter van de Prinsentuin. Om die reden zijn dergelijke ingrepen in deze context niet zonder meer passend.

Het thema Waterkwaliteit kent de verplichting dat het water en de omgeving zichtbaar schoon moet zijn. Aan deze verplichting wordt waarschijnlijk wel voldaan al blijft de keuring een momentopname.

In bijlage 2 wordt, aan de hand van de verplichte criteria de mogelijkheden en aandachtspunten aangegeven.

Kijkend naar de verplichte criteria die nodig zijn om de Blauwe Vlag te mogen hijsen in de Passantenhaven Prinsentuin dan kunnen we, indien gewenst, aan veel verplichtingen van de Blauwe Vlag voldoen. Toch zijn er, zoals hierboven beschreven, ook een aantal verplichtingen die minder goed passend zijn bij de Passantenhaven Prinsentuin.

Financieel

In bijlage 2 is een totaaloverzicht van de verplichte criteria en de geschatte kosten opgenomen om aan de Blauwe Vlag criteria te kunnen voldoen. Kijkend naar alle verplichtingen dan bedragen de incidentele kosten € 102.900,-. Vervolgens bedragen de structurele kosten € 15.000,- per jaar.

Zoals aangegeven passen een aantal verplichte criteria minder goed bij de Passantenhaven Prinsentuin. In bijlage 2 zijn de minder passende verplichtingen paars gekleurd. Het is dan echter nog steeds mogelijk om aan een groot deel van de verplichte criteria van de Blauwe Vlag te voldoen. De incidentele kosten komen dan op € 75.600,-. De structurele kosten bedragen vervolgens € 15.000,- per jaar.

Wanneer ervoor wordt gekozen bepaalde criteria te realiseren, is het noodzakelijk hiervoor budget beschikbaar te stellen.

Resumerend

Op basis van de huidige inrichting, functie van de Prinsentuin en passantenhaven is het behalen van de Blauwe Vlag alleen mogelijk als ook maatregelen worden genomen die minder goed passen bij het karakter van de Prinsentuin. Wel zijn er mogelijkheden om op veel onderdelen aan te sluiten bij de kwaliteitscriteria van de Blauwe Vlag.

De Blauwe Vlag biedt een waardevol kwaliteitskader en heeft een zekere meerwaarde als internationaal herkenbaar keurmerk. Tegelijkertijd is het effect

op het gebruik van de passantenhaven naar verwachting beperkt. De keuze van watersporters voor een ligplaats wordt in toenemende mate bepaald door factoren zoals locatie, sfeer, beschikbare voorzieningen en digitale informatievoorziening via platforms en apps, zoals de ANWB Waterkaarten.

Er zijn geen duidelijke aanwijzingen dat het ontbreken van de Blauwe Vlag leidt tot het wegblijven van bezoekers. De aantrekkingskracht van de Prinsentuin ligt juist in de unieke ligging, het groene en cultuurhistorische karakter en de nabijheid van de binnenstad.

Het college acht het daarom niet wenselijk om volledig in te zetten op het behalen van de Blauwe Vlag. Wel ziet het college kansen om op onderdelen de kwaliteit van de haven verder te verbeteren, passend bij het karakter en gebruik van de Prinsentuin. De incidentele kosten daarvoor zijn € 75.600,-. De structurele kosten betreffen in dat geval € 15.000,-.

Wij zijn van mening dat met voorliggende brief een zo goed en volledig mogelijke invulling is gegeven aan de in de motie aangegeven verzoeken en beschouwen deze motie hiermee als afgehandeld.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.